

Országimázs a moziban

Az ausztrál „országimázközpont” éves büdzsájének húsz százalékával, hatmillió dollárral támogatta az Ausztrália című film kampányát. Boratot ellenben senki sem kérte Kazahsztán „népszerűsítésére”. Budapest sokszor álnéven kerül a filmekbe.

Közel hatszázmillió ember. Becslések szerint ennyi potenciális turistát értek el az Ausztrália című alkotással kapcsolatos újságcikkek, híradások és beszámolók. Jó pár tízmillióan látták magát a filmet is: 2009 áprilisáig 211 millió dollár bevételt hozott, szemben a 130 millió forogási költséggel. Persze napjaink egyik legnagyobb nő, illetve férfiideáljaival, Nicole Kidmannel és Hugh Jackmannel nem nagyon lehetett mellélőni. Bár a 165 perces hossz nem vált a sztori előnyére, annál nagyobb sikere volt a gyönyörű tájak bemutatásának. A film reklámjai is Ausztrália imázsát építették, hiszen azokon nagy betűkkel szerepelt az ország neve.

Nem véletlen, hogy az Ausztrál Turisztikai Hivatal évi 32 millió ausztrál dolláros költségvetéséből hatmilliót szánt e film népszerűsítésére azal a nem titkolt céllal, hogy annak segítségével turistákat vonzzanak az országba, ahogy a Krokodil Dundee bemutatásának idején. Éppen ezért előre elkészített sablonokkal, papírokkal, képeslapokkal, meghívókkal és mappákkal segítették az Ausztráliával foglalkozó utazási irodákat, hogy azok ajánlataikat a filmmel összekötve reklámozzák. Szerencsétlenségükre a globális válság épp a bemutatókor köszöntött be, de a hosszú távú hatások mégis pozitívak lehetnek. Ezt jelzi, hogy 17 százalékkal növekedett az ország fő web-

oldala, az australia.com látogatóinak száma és negyven nemzetközi újságírócsoport érkezett az országba azzal a céllal, hogy kifejezetten a mozifilm kapcsán mutassa be azt.

Kazah tán?

Az Ausztráliánál is nagyobb bevételt, 260 millió dollárt produkált az a film, amely Kazahsztánra hívta fel a figyelmet – pedig a kazah kormány nem hogy nem támogatta, hanem kifejezetten ellenezte azt. A Borat – Kazah nép nagy fehér gyermeke menni festett jó képet az országról. Az egyik legendás mondat szerint: „Bár Kazahsztán nagy ország, problémái is vannak: gazdasági, szociális

és zsidó”. A képek pedig egy alulfejt, primitív helyet mutattak – ezeket a részeket amúgy Románia egyik eldugott falujában vették fel.

Így aztán amikor az államelnök, Nurszultan Nazarbajev 2006 szeptemberében George Bush amerikai elnökkel találkozott, megbeszélésük egyik pontja állítólag Kazahsztán imázsa Borat után volt. Mindezen felül több millió dolláros kampányba fogtak, amelynek központi üzenete úgy hangzott: „Kazahsztán – Eurázsia szíve”. Később maguk is belátták – pletykák szerint az elnök lányának hatására –, hogy a film legalább annyira az USA mint Kazahsztán paródiája, ráadásul segítségével olyanok is felfigyeltek az országra, akik korábban még sosem hallottak róla.

Ha hihetünk a kutatásoknak, egy sikerfilm bemutatását követő négy évben átlagosan 54 százalékkal emelkedik az abban szereplő helyszín idegenforgalma. Egy jó mozi pedig még válságidőszakban is segíthet: a 2001. szeptember 11-i terrortámadás után a Szex és New Yorknak is nagy szerepe volt abban, hogy visszatérjenek a turisták az amerikai nagyvárosba. Ma már jó néhány utazásszervező cég egyenesen a film karaktereinek kedvenc helyeit bejáró túrákat szervez. Az érdeklődés pedig hatalmas: Japánból és Szingapúrból is érkeznek foglalások, pedig az utóbbi helyen a hatóságok betiltották a sorozat vetítését, annak túlzott szabadossága miatt.

Budapesti főszerep

Nyugat-Németország, 1976 – mondta a narrátor a Kémjátszma című filmben, mire egyszerre nevettek fel a magyar nézők. A kép ugyanis a Szabadság hidat mutatta, rajta a vilámmal. Később Berlínként látható volt a Nyugati pályaudvar, a Duna-part, az Astoria környéke és egy távoli képen még a Szent István-bazilika is. Egy szintén a hetvenes években játszódó filmben is főszerepet kapott Budapest – Steven Spielberg Münchenjéhez a római és párizsi jeleneteket is itt vették fel. A téli Budapest pedig alkalmas volt arra, hogy Moszkvaként funkcionáljon – leg-

alábbis Arnold Schwarzenegger a Vörös zsaruban itt üldözte a szovjet gengsztereket, köztük Koncz Gábort és Növényi Norbertet. De szolgált már Budapest 1900-as évek eleji argentin fővárosként is, az Evitában. E filmek sem teljesítettek rosszul a jegypénztáraknál: a München 131, az Evita 142, a Kémjátszma pedig 143 millió dollárt hozott. Más kérdés, hogy a turisták száma emiatt nem nőtt Budapesten, de az esetleges újabb forgatásokhoz remek referenciát jelentettek.

A fentiek alapján akár azt is azt gondolhatnánk, hogy Budapest épp csak Budapestként nem jelent meg a hollywoodi filmekben, de azért erre is van példa. Az Én, a kém Owen Wilsonnal és Eddie Murphyyal a főváros legszebb helyen játszódik. Állítólag a producer, Andy Vajna álma volt, hogy minél több szépséget megmutasson Budapestből. Ez sikerült is: a Budai Vár, a Lánchíd, a sikló, a Gellért szálló és a fürdő mind látható, némelyik éjszakai fényben is, amikor a város talán még szebb. Bár a film maga bukás volt (a 70 millió gyártási költséget sem hozta vissza), a hírek szerint a protokollvetések után mindig rengeteg érdeklődő akadt, aki Budapestre kívánt utazni.

Ha csak néhány stock kép erejéig, de a nemrégiben bemutatott Szállító 3-ban is megjelenik Budapest látképe. A jeleneteket azonban már láthatóan nem itt forgatták, és az egész helyszín némiképp a nyolcvanas éveket idézi. Ennél is többet mond azonban az a párbeszéd, amikor a Szállító a GPS-be beüti a megbízójától kapott kódot. Amikor az kiírja: „Budapest”, Jason Statham azt kérdezi útitársától: „Mi van Budapesten?” Mire a válasz: „Gulyás és sör”. Igaz, ez még mindig szerencsésebb, mint amikor egy másik kód beütésekor a Bukarest célállomás jelenik meg, erre a lány közli: „A román bor nem olyan jó”.

Gonosz magyarok

Az ilyen dolgokat a legjobb „országimázközpont” vagy „országmarktanács” sem tudja kivédeni vagy ép-

pen megakadályozni. Sőt, ha összesszámoljuk a nem éppen kedvező megjelenéseket, Magyarországnak, de különösen a magyar népnek is lassan összejön egy Borat. Elég csak arra gondolnunk, hogy magát a későbbi Vasembert is magyarok tartják fogva. Az emlékezetes jelenet szerint a terroristák így szólának: „Mi folyik odabenn? Kezeket fel!” Erre a Vasember segítője: „He is speaking Hungarian!”, majd kirodítja: „Egy perc!”

A Die Hard 3-ban megjelenő Mathias Targo „szabadúszó terroristáról” nemcsak azt tudjuk meg, hogy irániaknak dolgozott, hanem hogy szolgált a magyar hadseregben is. De van arra is példa, amikor nem Bruce Willis ellenfele, hanem ő maga magyar: a Bérgyilkos a szomszédomban Jimmy Tulipán Tudeskit játssza. A Közönséges bűnözőkben pedig a magyar maffia kap kulcs szerepet, igaz, a drogcsempészésben kevésbé ügyesek, és épp átverik őket.

Persze a magyarok ábrázolásának más útja is van. Az Egy rém rendes családban Al Bundy azt mondja: „Elég, ha egy kicsit magyaros akcentussal beszélsz, máris elmehetsz jóvendőmondónak”. A Sorvadaj el! című Stephen King-film egyik jelenetében pedig egy cigánytábor látható, ahol mindenki magyarul beszél. A legendás MacGyver sorozat 1985-ben forgatott, a budapesti tolvaj epizódjából ugyanakkor azt is megtudhatjuk, hogy a fővárosban „annyi cigány van, mint kutyán a bolha. Nincs címük, nincs igazolványuk, változtatják a nevüket.” Mi több, durván bebörtönzik őket (igaz, nem annyira a magyar rendőrfőnök, inkább orosz felettese miatt), így nem csoda, ha el akarnak szökni az országból. És ekkor jön minden idők legkülönösebb budapesti autósüldözési jelenete: MacGyver és a román három Mini Morisszal menekülnek, keresztül-kasul vágva a városon (amit egyébként feltehetően Olaszországban forgattak), majd egy hosszú alagút végére érve megérkeznek Ausztriába, és mindenki szabad lesz. ■

Tudta-e...?

A Szárnyas fejtánc (Blade Runner) című filmben Harrison Fordot magyar nyelven tartóztatják le: „Monsieur, azonnal kövessen engem, bitte!... Nehogymá' te vagy a Blade Runner!”

Prága drága?

Egy időben sokat lehetett olvasni arról, hogy Prága nemcsak a turisták számára és költésében, hanem az ott forgatott filmekben és azok minőségében is megelőzte fővárosunkat. Olyan szuperprodukciónak készültek ott, mint az Amadeus (1984), a Mission Impossible (1996), az XXX (2002), a Bourne-rejtély (2002), a Van Helsing (2004) vagy az Alien vs. Predator (2004).

Budapest csak az elmúlt években lett a cseh főváros komoly versenytársa. Egyrészt a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény lehetővé tette a magyarországi gyártás költségeinek 20 százalékanak visszaigénylését, így lényegesen olcsóbb lett itt forgatni. Másrészt a Mafilm budapesti, Róna utcai stúdiója és a főtámasz mellé elkezdtek felépülni a nagy stúdiók. Etyeken a Korda Stúdió, amelynek első filmje a Hellboy 2. volt, Pomázon a Stern Stúdió, ahol a Diótörő című balettfilmet forgatták Andrej Koncalovszkij rendezésében, végül Mogyoródon az Asztra stúdió. Ugyanakkor a nemzetközi helyzet mostanában kevésbé kedvező: 2008-ban a hollywoodi forgatókönyvírók és színészek sztrájkja, illetve az uniós támogatási rendszerről szóló moratórium, utána pedig a globális gazdasági válság nehezítette, nehezítette a helyzetet.